

Hyvinvoinnin kehitysohjelma 2024-2027

Ohjelmasuunnitelma
Kaupunginhallitus 3.6.2024

/29.5.2024/ Mika Vuori, ohjelmapäällikkö
mika.vuori@tampere.fi

Hyvinvoinnin kehitysohjelma

Ohjelmasuunnitelmaluonnos

1. Kuvaus ja kytkentä kaupunkistrategiaan
2. Nykytila toimintaympäristössä
3. Visio tulevasta tilasta
4. Ohjelman hyötytavoitteet ja vaikutukset sekä niihin liittyvät mittarit
5. Ohjelman osiot ja toimenpidekokonaisuudet (alustava suunnitelma)
6. Ohjelman organisaatio
7. Ohjelmaan liittyvät epävarmuudet
8. Liittymät muihin ohjelmiin ja projekteihin
9. Tärkeimmät ohjelman onnistumiseen vaikuttavat sidosryhmät
10. Alustava aikataulu
11. Taloudellinen toteutettavuus (rahoitus ja kustannukset)
12. Liitteet

1. Kuvaus ja kytkeä kaupunkistrategiaan

- Hyvinvoinnin kehitysohjelman tavoitteina ovat asukkaiden hyvinvoinnin lisääntyminen ja hyvinvointierojen kaventuminen.
- Kehitysohjelman tehtävänä on ratkaista tamperelaisten hyvinvoinnin haasteita ja uudistaa kaupungin toimintatapoja hyödyntämällä vaikuttavia toimintamalleja ja yhteistyörakenteita, kuten ekosysteemejä.
- Kehitysohjelman työskentelyä ohjaavat seuraavat hyvinvoinnin teemat:
 - **Ikääntyneiden sosiaalisuus ja toimintakyky**
 - **Lasten ja nuorten mielen hyvinvointi**
 - **Yksinäisyys ja syrjäytyminen kaupunginosissa.**
- Onnistuminen perustuu siihen, että asiantuntijoiden lisäksi asukkaat osallistuvat kehitysohjelman tavoitteiden muotoiluun ja toimintaan.
- Haasteita ratkaistaan työskentelemällä tavoitteiden suuntaisesti, ja samalla arvioidaan työn tekemistä verkostotyönä, allianssimallilla tai vaikuttavuusinvestointina (esim. SIB).
- Pidemmällä aikavälillä tuloksia arvioidaan sekä hyvinvoinnin lisääntymisen että kustannusvaikuttavuuden näkökulmista.

Hyvinvoinnin kehitysohjelma tukee Tampereen strategian 2030 toteutusta

YHDENVERTAISET YKSILÖT

Tampere on paras paikka kasvaa, kehittyä ja ikääntyä. Tampereella jokainen voi olla oma itsensä ja toteuttaa unelmiaan.

- Tampereella hyvinvointi jakautuu tasaisesti eri väestöryhmien ja alueiden välillä.
- Panostamme ennaltaehkäisyyn. Tamperelaisten hyvinvointi ja terveys parantuu ja sen edistämistyö vahvistuu.
- Vahvistamme kaikessa toiminnassamme mielen hyvinvointia.

TEKEVÄT YHTEISÖT

Tampereen moninaiset yhteisöt ja yritykset ruokkivat hyvinvointia, luovuutta ja innovatiivisuutta. Yhdessä teemme parempaa huomista.

- Toimimme luotettavana kumppanina ja yhteisen tekemisen mahdollistavana alustana.
- Vahvistamme yhdistysten ja järjestöjen toimintaedellytyksiä.
- Kannustamme kaupunkilaisia tekemään Tampereesta omannäköisensä.

TULEVAISUUDEN EDELLÄKÄVIJYYTTÄ

Tampere jatkaa menestystarinaansa; meillä on parhaat edellytykset tehdä tulevaisuuden ratkaisuja.

- Toimimme alustana tulevaisuuden kestäville ratkaisuille ja luomme kumppanuuksia elinkeinoelämän kanssa.
- Hyödynnämme rohkeasti digitalisaation mahdollisuudet palvelujen kehittämisessä.

ROHKEASTI UUDISTUVA KAUPUNKI

- Osaava henkilöstö
- Talous ja tuottavuus
- Markkinoiden innovatiivisuus
- Palvelujen vaikuttavuus
- Tieto ja ennakointi

2. Nykytila toimintaympäristössä

Yhteiskunnassa esiintyvien hyvinvoinnin haasteiden ratkaisemiseen tarvitaan entistä vaikuttavampia keinoja, laajempaa toimijuutta ja uudenlaisia lähestymistapoja.

- Hyvinvointierot eivät ole Tampereella kaventuneet toivotulla tavalla. Alueelliset hyvinvointierot ovat vaarassa syventyä.
- Hyvinvoinnin haasteet kasautuvat ja monimutkaistuvat. Lapset ja nuoret oireilevat entistä aikaisemmin. Väestörakenteen muutos on käynnissä.
- Tampereella ajankohtaisia ja eri-ikäisten asukkaiden hyvinvointia haastavia ilmiöitä ovat mm. yksinäisyys ja ostrakismi (sulkeminen ulkopuoliseksi, tekeminen näkymättömäksi, kuulumattomaksi ja merkityksettömäksi), syrjäytyminen ja mielen hyvinvoinnin haasteet.
- Hyvinvoinnin haasteita ratkaistaksemme tarvitsemme dynaamisempia ja ketterämpiä toimintatapoja sekä uudistuvia palveluita, joita toisiaan täydentävät toimijat toteuttavat.
- Tamperelaisten yhteisöjen potentiaalia on mahdollista hyödyntää nykyistä paremmin.

01

Yksinasuvien osuus 55 % asutokunnista (2023). Aikuisten koettu yksinäisyys 16 % (2023).

02

Ikäihmisten määrän kasvu vuoteen 2035 mennessä 75-84-vuotiaita + 6 000, 38 % ja +85-vuotiaita + 5 200, 84 % vuoteen 2021 verrattuna.

03

Tamperelaisista lapsista ja nuorista n. 20-25 % kokee ahdistuneisuutta tai heillä on mielialaan liittyviä ongelmia tai masennusoireilua (2023).

04

Työttömyysaste 12,4 %, työttömiä työnhakijoita 15 885, pitkäaikaistyöttömiä 4 737 (3/2024).

05

Hyvinvoinnin edistämisen avustusten kokonaismäärä n. 24 milj. euroa. Tampereella toimii n. 1 900 yhdistystä.

06

Tamperelaisista 29 % osallistuu säännöllisesti jonkun järjestön tai harrastusryhmän toimintaan (2023).

3. Visiomme paremmasta

Hyvinvointi kuuluu jokaiselle –
yhdessä voimme paremmin

4. Ohjelman hyötytavoitteet

Nykytilan haasteet:

Lasten ja nuorten mielen hyvinvointi

Ikääntyneiden sosiaalisuus ja toimintakyky

Yksinäisyys ja syrjäytyminen kaupunginosissa

Lasten ja nuorten mielen hyvinvointi vahvistuu

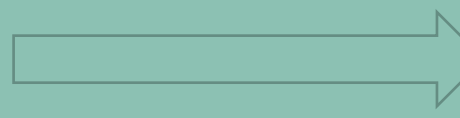
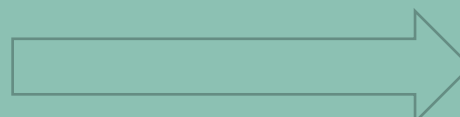
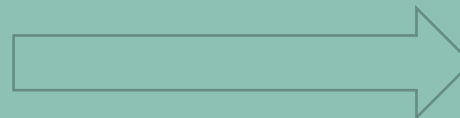
Vahvistamme tamperelaisten lasten ja nuorten mielen hyvinvointia sekä edistämme sen edellytyksiä jokapäiväisissä kohtaamisissa ja ympäristöissä.

Yhteisöllisyyden kokemus lujittuu

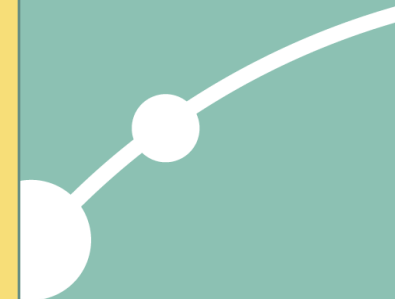
Lujitamme yhteisöllisyyttä ja toisten huomioimista moninaisten tamperelaisten arjessa ja juhlassa.

Toimijoiden yhteistyö syvenee

Tuemme tamperelaisten toimijoiden laaja-alaista yhteistyötä hyvinvointityön vaikuttavuuden edistämiseksi.

Asukkaiden hyvinvoinnin lisääntyminen ja hyvinvointierojen kaventuminen

5. Ohjelman osiot ja toimenpidekokonaisuudet (Alustava suunnitelma)

Lasten ja nuorten mielen hyvinvointi vahvistuu

Vahvistamme tamperelaisten lasten ja nuorten mielen hyvinvointia sekä edistämme sen edellytyksiä jokapäiväisissä kohtaamisissa ja ympäristöissä.

Keskitymme erityisesti lasten ja nuorten mielen hyvinvointiin.

Teemme sen esimerkiksi:

- Vähentämällä suorituskeskeisyyden ilmapiriä lisäämällä tietoisuutta itsemyötätunnosta ja hyvän mielen ylläpitämisen keinoista.
- Lisäämällä mielenterveystaitoja hyödyntäen esim. Hyvän mielen –kunta työkalupakin koulutuksia ja toimintamalleja.
- Edistämällä harrastamista ja viestimällä sen mahdollisuuksista, jotta jokainen löytäisi oman harrastuksen.
- Vahvistamalla aikuisten taitoa kohdata nuoret ja ohjata heitä kohtaamaan toisiaan.

Mittariesimerkki:

Kouluterveyskysely

- positiivinen mielenterveys
- koettu yksinäisyys

Yhteisöllisyyden kokemus lujittuu

Yhteisöllisyyden kokemus lujittuu

Lujitamme yhteisöllisyyttä ja toisten huomioimista moninaisten tamperelaisten arjessa ja juhlassa.

Keskitymme erityisesti hiljaisten ryhmien yhteisöllisyyden lujittamiseen.

Teemme sen esimerkiksi:

- Korostamalla perheyhteisön merkitystä ja mahdollisuuksia hyvinvoinnin edistäjänä.
- Lisäämällä ikäihmisten yhteisöllisyyttä kehittämällä lähitorien palveluverkkoa yhdessä Pirhan ja kolmannen sektorin kanssa.
- Vahvistamalla **kohtaamisia** arkiympäristöissä mahdollistamalla kohtaamisen paikkoja.
- Edistämällä **yhdenvertaisuutta**, esimerkiksi vahvistamalla syrjäntäperusteiden tuntemusta kaupungin henkilöstön keskuudessa.
- Kartoittamalla yhdessä järjestöjen kanssa **hiljaisten ryhmien** saavuttamisen keinoja. Ottamalla käyttöön Etsivän kulttuurisen vanhustyön toimintamalli ja lapsille/nuorille suunnatun rakentavan keskustelun malli (esim. Skididialogi).

Mittariesimerkki:

Osallisuusindikaattori, Kykyviisari ikäihmisten koettu yksinäisyys

Asukkaiden hyvinvoinnin lisääntyminen ja hyvinvointierojen kaventuminen

Toimijoiden yhteistyö syvenee

Toimijoiden yhteistyö syvenee

Tuemme tamperelaisten toimijoiden laaja-alaista yhteistyötä hyvinvointityön vaikuttavuuden edistämiseksi.

Keskitymme hyvinvointihaasteiden ratkaisemiseen ekosysteemejä ja yhteiskehittämistä hyödyntämällä.

Teemme sen esimerkiksi:

- Kokoamalla yhteen tamperelaiset toimijat yli hallinto- ja sektorirajojen hyvinvoinnin laaja-alaiseksi edistämiseksi.
- Yhdistämällä eri toimijoiden tietoa, osaamista ja tekemistä hyvinvoinnin haasteiden ratkaisemiseksi.
- Etsimällä keinoja systematisoida hyvinvoinnin toimijoiden yhteistyötä vaikuttavuuden lisäämiseksi. Esimerkiksi toteuttamalla vaikuttavuuslaskenta nuorten mielen hyvinvointiin liittyen.
- Rakentamalla nuorten mielen hyvinvoinnin ekosysteemi, jota johdetaan yhteiseen tietoon ja ymmärrykseen pohjautuvilla tavoitteilla.

Mittariesimerkki:
TEA-viisari,
toimijoiden kokemukset yhteistyöstä

Asukkaiden hyvinvoinnin lisääntyminen ja hyvinvointierojen kaventuminen

Tavoitteiden muodostamisen prosessi

Tampere Junior -
kehitysohjelma 2020–2023

HYVINVOINNIN KEHITYSOHJELMAN VALMISTELU

→ KOLME HAASTETTA:

- Ikäntyvien sosiaalisuus ja toimintakyky
- Lasten ja nuorten mielen hyvinvointi
- Yksinäisyys ja syrjäytyminen kaupunginosissa

11-12/2023 TEEMATYÖPAJAT KAUPUNGIN ASiantuntijoille

02/2024 STARTTITYÖPAJA KAUPUNGIN JA SIDOSRYHMIEN ASiantuntijoille

- 80 osallistujaa
- Mitkä ovat Tampereella hyvinvoinnin haasteet, jotka pitäisi ratkaista?
 - Millaiset tavoitteet ohjaavat koko kaupunkiyhteisöä hyvinvoinnin haasteiden ratkaisemiseen?

02–04/2024 VAIKUTA!-PÄIVÄT Tredu - 4.-lk. - 9.-lk.

- Minkä asioiden tulisi muuttua, jotta lapset ja nuoret olisivat onnellisempia/kokisivat voivansa arjessa vielä paremmin?
- Mitä tekemällä lasten ja nuorten yksinäisyyttä voisi vähentää?

03-04/2024 TAMPERELAISTEN ILLAT 9 alueellista tilaisuutta

- Mitkä asiat ilahduttavat sinua arjessasi?
- Mistä hyvinvointiin liittyvästä ilmiöstä tai asiasta olet ollut huolissasi?

05/2024 SIVISTYSPALVELUJEN YHTEISTEN PALVELUJEN TYÖPAJA

Kehitysohjelman tavoitteiden määrittäminen ja etenemisen suuntaaminen.

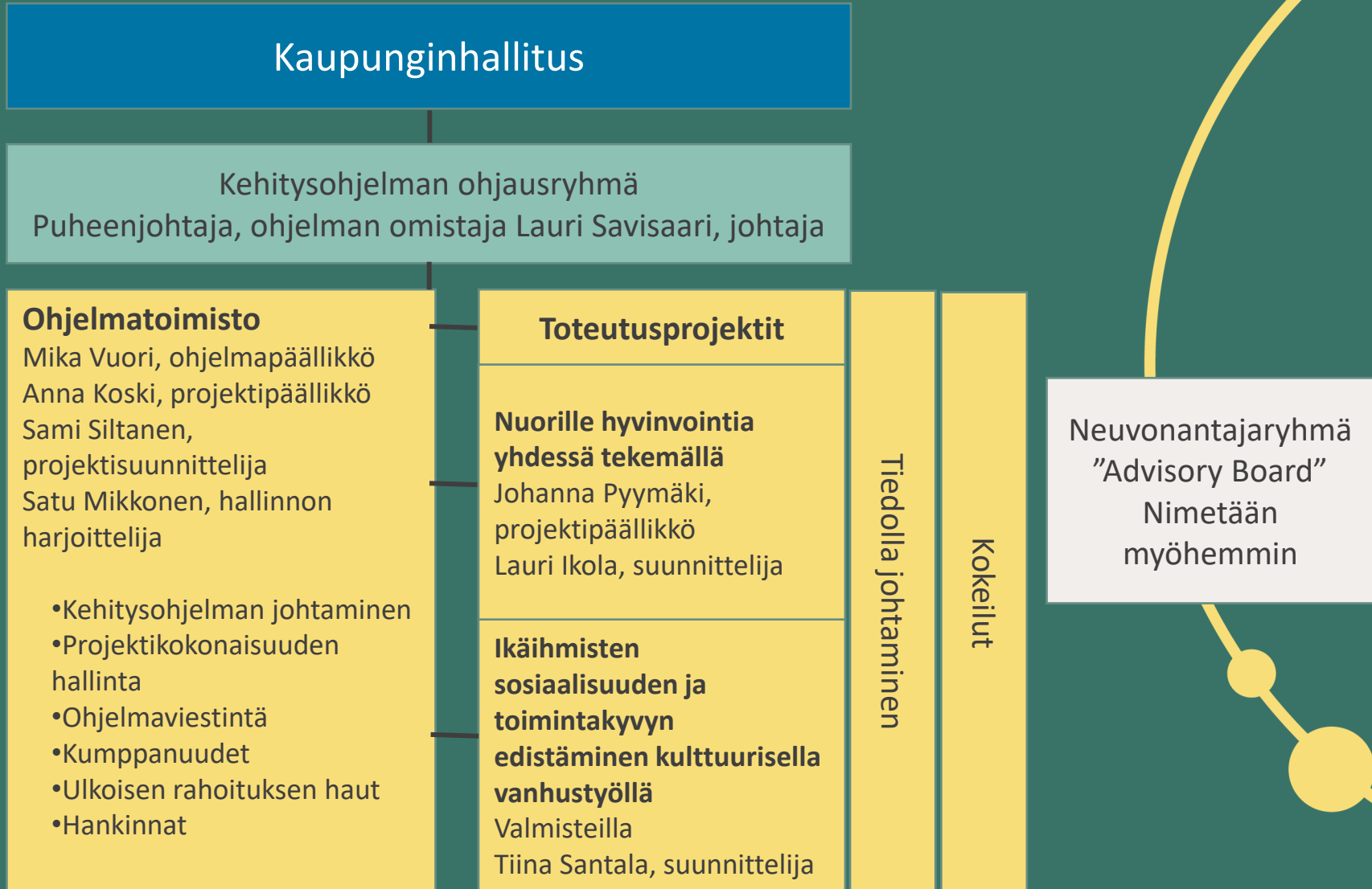
05/2024 KEHITYSOHJELMAN OHJAUSRYHMÄN TYÖSKENTELY

Kehitysohjelman tavoitteiden määrittäminen ja etenemisen suuntaaminen.

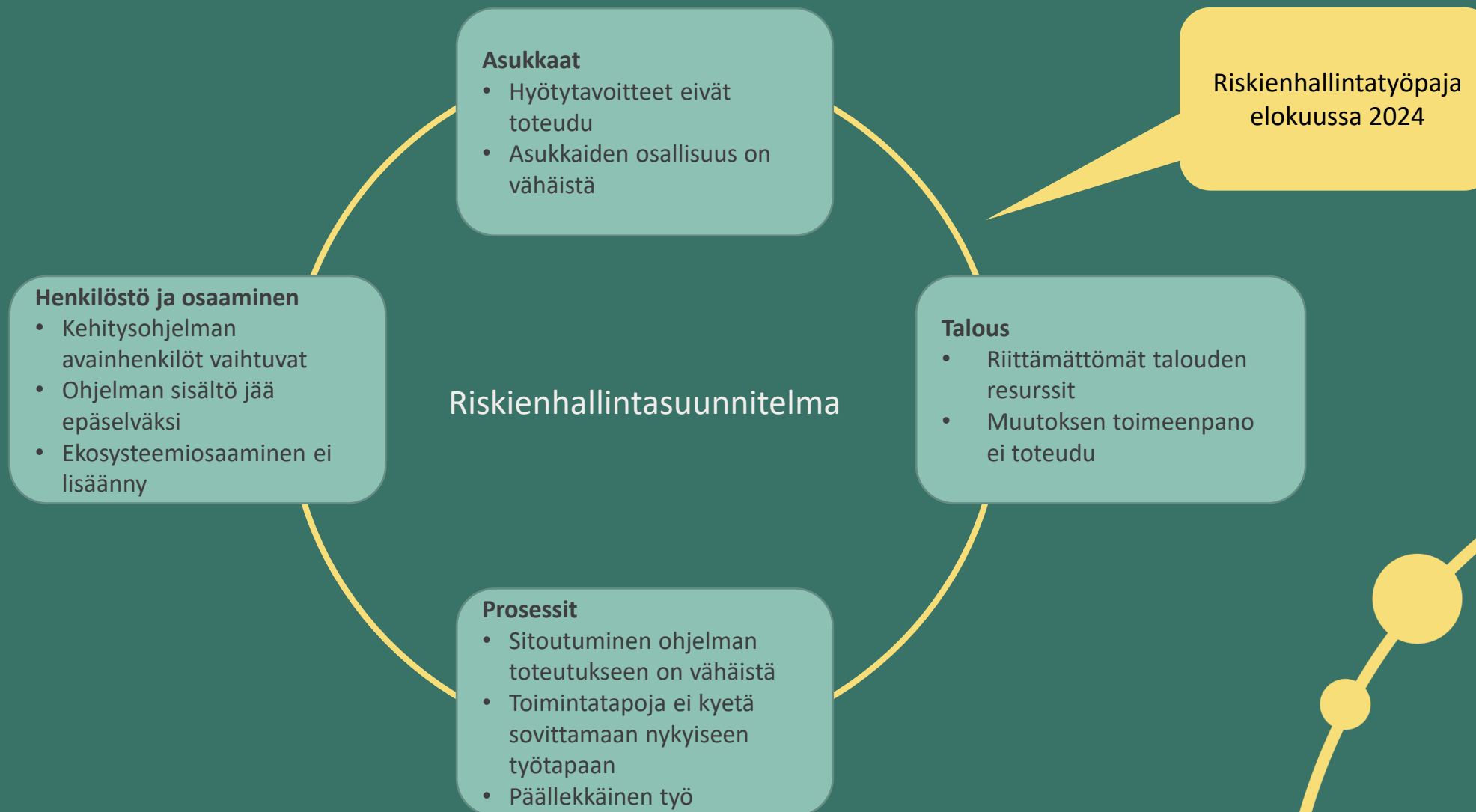
HYÖTYTAVOITTEET 05/2024

1. Lasten ja nuorten mielen hyvinvointi vahvistuu
2. Yhteisöllisyyden kokemus lujittuu
3. Toimijoiden yhteistyö syvenee

6. Organisaatio 2024

7. Ohjelmaan liittyvät epävarmuudet

8. Liittymät muuhun johtamiseen, ohjelmiin ja projekteihin

- Aukkaiden hyvinvoinnin edistäminen on kunnan organisaation perustehtävä (Kuntalaki § 1).
- Kehitysohjelma on Tampereen kaupunkistrategian toteuttamisen väline perustehtävän täyttämiseksi. Samalla se tukee hyvinvointijohtamista, kehittämistä palvelualueilla sekä kaupunginosakehittämistä ratkaistessaan tamperelaisten hyvinvoinnin haasteita ja uudistaessaan kaupungin toimintatapoja.
- Hyvinvoinnin kehitysohjelmalla on yhteys kaupungin kehitysohjelmiin ja erillisohjelmiin.
- Kehitysohjelmassa kokeillaan ja kehitetään vaikuttavia toimenpiteitä hyödynnettäväksi perustoiminnassa.
- Samalla varmistetaan yhdensuuntainen eteneminen kaupunkiorganisaatiossa jo käynnissä olevien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteiden kanssa.
- Hyvinvoinnin kehitysohjelman visio: "Hyvinvointi kuuluu jokaiselle - yhdessä voimme paremmin" on alkuosaltaan yhtenäinen Tampereen kaupungin hyvinvointijohtamisen vision kanssa.

9. Tärkeimmät kehitysohjelman onnistumiseen vaikuttavat sidosryhmät

Päätösvalta

Ulkoiset: OKM, STM, TEM, VM, THL, ITLA, SITRA

Sisäiset: kaupunginhallitus, kaupunginvaltuusto, lautakunnat

Ulkoiset: Pirkanmaan hyvinvointialue, oppilaitokset, korkeakouluuyhteisö, tutkimus- ja kehittämislaitokset, Tampere Health -ekosysteemittoimijat, Ihmiskeskeisen elämäntapahtumalähtöisen kehittämisen allianssi

Sisäiset: Henkilöstö, Palvelualueiden johtoryhmät, Lanupe ohjausryhmä, Tampere Welcoming City -kehitysohjelma, Kaupunginosakehittämisen työryhmä, Hyvinvointityöryhmä, Hyvinvointijohtamisen tiimi, Sivistyspalvelujen yhteiset palvelut

Ulkoiset: Muut kunnat, Kuntaliitto, yritykset, säätiöt

Sisäiset: Hiedanranta, Elämystalouden kehitysohjelma, Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma, Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma, Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelma

Ulkoiset: Kolmas sektori, seurakunnat, kuntalaiset, TE-toimisto, Kela, kaupungin liikelaitokset ja yhtiöt

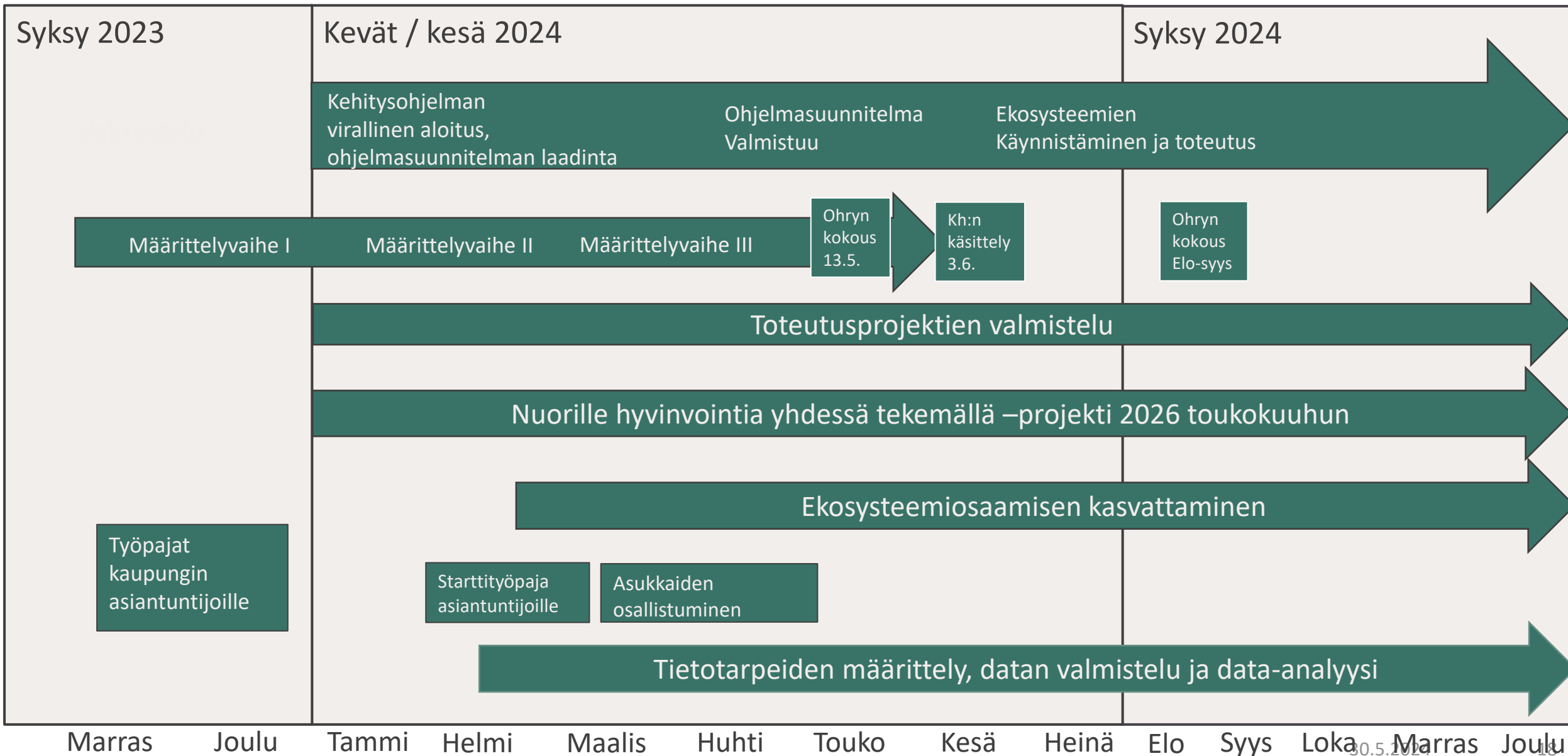
Sisäiset: palveluryhmien väliset kehittämis- ja yhteistyöverkostot, aluetoimijaverkostot, teemakohtaiset kaupunkivetoiset verkostot, vaikuttamistoimielimet, kaupunkisuunnittelu

Panostaminen

10. Alustava aikataulu 2024-2027

Kehitysohjelman aikataulu 2024 (täydentyy)

Marras Joulu Tammi Helmi Maalis Huhti Touko Kesä Heinä Elo Syys Loka. Marras Joulu

11. Taloudellinen toteutettavuus

- Vuosisuunnitelman mukainen toimintakate vuodelle **2024** on 500 000 euroa. Ensimmäisenä toimintavuonna kehitysohjelman toteutus käynnistyy, eivätkä kaikki rekrytoitavat henkilöt työskentele kehitysohjelmassa vielä kokovuotisesti. Lisäksi hankitaan ulkoista asiantuntijapalvelua muun muassa data-analyysin tueksi sekä käynnistetään kokeiluja hyötytavoitteiden saavuttamiseksi.
- Projekteille haetaan ulkoista rahoitusta niiden toteutusajalle. Vuodelle 2025 projekteille haetaan rahoitusta mm. sosiaali- ja terveysministeriön terveyden edistämisen määrärahoista.
- Talousarviokehyksessä vuodelle **2025** varaudutaan kehitysohjelman käynnistysvuoden jälkeisiin kokovuotisen toteutuksen kustannuksiin sekä huomioidaan projektien ulkoisen rahoituksen osuudet. Arvio toimintakatteesta on 550 000 euroa.

Mika Vuori

mika.vuori@tampere.fi

P. 040 806 3132

<https://www.tampere.fi/organisaatio/hyvinvoinnin-kehitysohjelma>